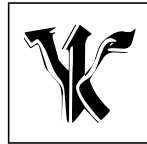

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**ЕКСПЕРТ:
ПАРАДИГМИ ЮРИДИЧНИХ НАУК
І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

**EXPERT: PARADIGM OF LAW
AND PUBLIC ADMINISTRATION**

№ 2 (34), 2025

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління
Видається з 2018 року
Періодичність: 4 рази на рік
Друкується за рішенням Вченої ради Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 8 від 24.09.2025)
Видання є таким, що реферується в міжнародних та вітчизняних наукометричних базах: Index Copernicus, ResearchBib, Turkish Education Index, Polish Scholarly Bibliography, Google Scholar, “Україніка наукова”, ESJI.
Реєстрація суб’єкта у сфері онлайн-медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 3053 від 07.11.2024 року. Ідентифікатор медіа: R40-05594.
Суб’єкт у сфері онлайн-медіа – Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (вул. Фрометівська, буд. 2, м. Київ, 03039, iarm@iarm.edu.ua, тел. (044) 490-95-00).
Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1643 (Додаток 4) журнал включено до Переліку наукових фахових видань України у категорії «Б».
Спеціальності: D8 – Право, D9 – Міжнародне право.
Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.
Відповідальність за зміст, достовірність фактів, цитат, цифр несуть автори матеріалів. Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення (зі збереженням авторського стилю та головних висновків). Редакція не завжди поділяє думки авторів та не несе відповідальність за надану ними інформацію.
Матеріали подано в авторській редакції.
Передрук – тільки з дозволу редакції.
Адреса редакційної колегії:
ПрАТ “ВНЗ “Міжрегіональна Академія управління персоналом”
вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039
Офіційний сайт видання:
www.journals.maup.com.ua/index.php/expert

Expert: paradigm of law and public administration
Published from 2018
Pereodicity: 4 times a year
Published by the decision of Academic council of Interregional Academy of Personnel Management (Protocol № 8 from September 24, 2025)
Collection is included to the international and domestic scientometrics databases Index Copernicus International, ResearchBib, Turkish Education Index, Polish Scholarly Bibliography, Google Scholar, “Україніка наукова”, ESJI.
Registration of online media: Decision of the National Council of Television and Radio Broadcasting of Ukraine: Decision No. 3053 as of 07.11.2024. Media ID: R40-05594.
Media entity – Private Joint-Stock Company «Higher education institution «Interregional Academy of Personnel Management» (03039, Kyiv, Frometivska str., 2, iarm@iarm.edu.ua, tel. (044) 490-95-00).
According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine (Annex 4), the journal is included in the List of scientific professional publications of Ukraine, which have been assigned the category «B».
Subject Areas: D8 – Law, D9 – International law.
The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.
The authors are responsible for the content, accuracy of the facts, quotes, numbers. The editors reserves the right for a little change and reduction (with preservation of the author’s style and main conclusions). Editors can not share the world views of the authors and are not responsible for the information provided.
Materials filed in the author’s edition.
Reprinting – with the editorial’s permission strictly.
Address of the editorial board:
Interregional Academy of Personnel Management
Str. Frometivska, 2, Kyiv, Ukraine, 03039
Official site:
www.journals.maup.com.ua/index.php/expert

Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління : збірник. № 2 (34), 2025. Київ : ПрАТ “ВНЗ “Міжрегіональна Академія управління персоналом”, 2025. 116 с.

Головний редактор

Щокін Ростислав Георгійович, доктор юридичних наук, професор, Президент Міжрегіональної Академії управління персоналом

Члени редакційної колегії:

Яблонська-Бонса Йоланта, професор, доктор юридичних наук, керівник кафедри теорії, філософії та історії права Академії Леона Козьмінського в Варшаві, головний редактор часопису «Критика права» (Польща)

Міхальський Томаш, доктор наук, доцент кафедри регіонального розвитку Гданського університету (Польща)

Ніколас Шмітт, кандидат наук, старший науковий співробітник Інституту федералізму Університету Фрібургу (Швейцарія)

Перцев Роман Валерійович, кандидат юридичних наук, відділ ідентифікації та криміналістики (DIFC) Поліція Ізраїлю, Єрусалим (Ізраїль)

Акімова Людмила Миколаївна, доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України, професор кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та інженерії навколишнього середовища, l_akimova@ukr.net

Якимчук Аліна Юрївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, права та гуманітарних наук, Херсонського державного аграрно-економічного університету

Вечорек Лешик, доктор габілітований, доцент, завідувач кафедри кримінального права, кримінології та криміналістики факультету юридичних і суспільних наук Університету ім. Яна Кохановського в м. Кельце (Республіка Польща)

Яскренія Єжи, професор, доктор габілітований, декан факультету юридичних і суспільних наук Університету ім. Яна Кохановського в м. Кельце, завідувач кафедри конституційного, європейського і міжнародного публічного права, віцепрезидент Правління Польського Товариства конституційного права, спікер Товариства польських парламентаріїв, член Правління Європейського Товариства колишніх парламентаріїв Ради Європи (FP-AP) в Парижі (Республіка Польща)

Хаджирадева Світлана Костянтинівна, доктор наук з державного управління, професор, заступник директора Української школи урядування

Яровой Тихон Сергійович, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна»

Заросило Володимир Олексійович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Міжрегіональної Академії управління персоналом

Сопілко Ірина Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету

Кисленко Дмитро Петрович, доктор педагогічних наук, кандидат юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник, Національний університет оборони України імені Івана Черняховського

Рябцев Геннадій Леонідович, доктор наук з державного управління, професор, професор Києво-Могилянської школи урядування

Барабаш Юрій Григорович, доктор юридичних наук, професор, проректор з навчальної роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Скрипнюк Олександр Васильович, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України

Губанов Олег Олександрович, доктор юридичних наук, професор, доцент кафедри службового та медичного права, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Нестерович Володимир Федорович, доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

Тимошенко Юрій Петрович, кандидат юридичних наук, професор, заступник директора Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної Академії управління персоналом

Швець Катерина Павлівна, доктор наук з державного управління, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права Міжрегіональна Академія управління персоналом

Муравйов Кирило Володимирович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Нестор Віталій Романович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії держави і права та конституційного права, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Амелін Олександр Юрійович, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Адам Адріан Останек, доктор наук, доктор габілітований, професор Військового технологічного університету (Польща)

Мануель Давид Массено, доцент Політехнічного інституту Бежа (Португалія)

Агнешка Шпак, доктор габілітований, професор кафедри міжнародної безпеки Інституту досліджень безпеки, Торунь (Польща)

Олександра Леткова, доктор права, доцент, юридичний факультет Університету Матея Бела, Банска Бистрица (Словаччина)

Мартін Белтран Сауседо, кандидат наук, професор, юридичний факультет Abogado Ponciano Arriaga Leija, Автономний університет Сан-Луїс-Потосі (Мексика)

Chief Editor

Shchokin Rostyslav Heorhiiovych, Doctor of Law, Professor, President of the Interregional Academy of Personnel Management

Members of the editorial board:

Jablonska-Bonsa Jolanta, Professor, Doctor of Law, Head of the Department of Theory, Philosophy and History of Law Kozminski University, Editor-in-Chief of Critique of Law (Poland)

Tomasz Michalski, Doctor of Science, Associate Professor at the Department of Regional Development, University of Gdansk (Poland)

Nicolas Schmitt, PhD, Senior Researcher at the Institute of Federalism, University of Fribourg (Switzerland)

Pertsev Roman Valeriiovych, PhD in Law, Division of Identification and Forensic Science (DIFC) of Israel Police, Jerusalem (Israel)

Akimova Lyudmyla Mykolayivna, Doctor of Science in Public Administration, Professor, Honored Education Worker of Ukraine, Professor at the Department of Financial and Economic Security, National University of Water and Environmental Engineering (Ukraine)

Yakymchuk Alina Yuriyivna, Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Public Administration, Law and Humanities, Kherson State Agrarian and Economical University (Ukraine)

Vechorek Leshyk, Doctor Habilitated, Associate Professor, Head of the Department of Criminal Law, Criminology and Criminology, Faculty of Law and Social Sciences, Jan Kochanowski University of Kielce (Republic of Poland)

Yaskrenia Jerzy, Professor, Doctor Habilitated (Dr. Hab.), Dean of the Faculty of Law and Social Sciences, Jan Kochanowski University of Kielce, Head of the Department of Constitutional, European and International Public Law, Vice-President of the Board of the Polish Society of Constitutional Law, Speaker of the Society of Polish Parliamentarians, Member of the Board of the European Society of Former Parliamentarians (FP-AP) in Paris (Republic of Poland)

Khadziradeva Svitlana Kostiantynivna, Doctor of Science in Public Administration, Professor, Deputy Director of the Ukrainian School of Government, Head of the Center for Evaluation of Candidates for Civil Service Positions (Ukraine)

Yarovoy Tikhon Serhiiovych, Doctor of Sciences in Public Administration, Ph.D., Professor, Professor at the Department of International Relations and Political Consulting of the Institute of Law and Public Affairs, Open International University of Human Development "UKRAINE" (Ukraine)

Zarosylo Volodymyr Oleksiyovych, Doctor of Law, Professor, Head of the Department of Law-Enforcement and Anti-Corruption Activities, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine)

Sopilko Iryna Nikolaevna, Doctor of Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Dean of the Faculty of Law, "State University «Kyiv Aviation Institute»" (Ukraine)

Kyslenko Dmytro Petrovych, Doctor of Pedagogy, PhD in Law, Professor, Leading Researcher, National Defence University of Ukraine (Ukraine)

Riabtsev Gennadii Leonidovych, Doctor of Science in Public Administration, Ph.D., Professor, Professor at the Kyiv-Mohyla School of Government, National University of Kyiv-Mohyla Academy (Ukraine)

Barabash Yurii Hryhorovych, Doctor of Law, Professor, Vice-Rector for Academic Affairs of Yaroslav Mudryi National Law University (Ukraine)

Skrypniuk Oleksandr Vasyliovych, Doctor of Law, Professor, Academician of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine, Deputy Director of V.M. Koretsky Institute of State and Law of National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine)

Hubanov Oleh Oleksandrovych, Doctor of Law, Professor, Associate Professor at the Department of Service and Medical Law, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

Nesterovych Volodymyr Fedorovych, Doctor of Law, Associate Professor, Head of the Department of State and Law Disciplines, Luhansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko (Ukraine)

Tymoshenko Yuriy Petrovych, PhD in Law, Professor, Deputy Director of the Educational-Scientific Institute of Law named after Volodymyr the Great, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine)

Shvets Kateryna Pavlivna, Doctor of Sciences in Public Administration, PhD in Law, Associate Professor, Professor at the Department of Civil Law Disciplines and International Law, Vice-Rector, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine)

Muraviy Kyrilo Volodymyrovych, Doctor of Law, Professor, Professor at the Department of Administrative, Financial and Banking Law of the Educational-Scientific Institute of Law named after Volodymyr the Great, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine)

Nestor Vitalii Romanovych, Doctor of Law, Professor, Professor at the Department of Theory of State and Law and Constitutional Law, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine)

Amelin Oleksandr Yuriovych, PhD in Law, Associate Professor, Professor at the Department of Law Enforcement and Anti-Corruption Activities, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine)

Adam Adrian Ostanek, DSc, Dr. Hab., Professor at the Military University of Technology (Poland)

Manuel David Masseno, Associate Professor, Polytechnic Institute of Beja (Portugal)

Agnieszka Shpak, Dr. Hab., Professor at the Department of International Security, Institute of Security Studies, Torun (Poland)

Alexandra Letkova, JUDr., Associate Professor, Faculty of Law Matej Bel University, Banska Bystrica (Slovakia)

Martín Beltrán Saucedo, PhD, Full Professor, Faculty of Law Abogado Ponciano Arriaga Leija, Autonomous University of San Luis Potosí (Mexico)

Денега В. Б. Розподіл повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у післявоєнний період: теоретичні та практичні аспекти.....	6	Савка О. І. Міжнародно-правова відповідальність направляючих держав за дії, вчинені компаніями, які здійснюють приватну військову та охоронну діяльність.....	59
Кокір Я. В. Сучасні трансформації держави та права в умовах глобалізації.....	14	Сервецький І. В., Сушко О. В. Використання технічних засобів у розвідувальній діяльності: поняття, методи, історія та перспективи розвитку.....	68
Кузьмічова-Кисленко Є. В., Кисленко Д., Вербицький І., Вербицька А. Актуальні проблеми правового регулювання волонтерської діяльності.....	21	Труба Р. М. Загальний напрям і пріоритети діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки	77
Лісовська Ю. П., Лісовський П. М., Бортник В. А. Інноваційно-інтелектуальний потенціал як стратегічна складова обороноздатної інфраструктури кіберспецслужб світу.....	33	Шинкар Т. І. Обмеження права на інформацію як засіб забезпечення інформаційної безпеки та обов'язок держави щодо «компенсації» втрачених особою інформаційних можливостей.....	83
Марусяк Л. О. Проблемні питання щодо визначення предмета цивільно-правового договору про надання послуг.....	38	Яворська В. Г. Визначення наміру на вчинення геноциду.....	91
Муравйов К. В., Заросило В. О., Крютченко Л. А. Національна безпека в умовах воєнного стану та особливості її забезпечення і використання відкритих джерел інформації.....	45	Лисенко С. В., Шамрай В. В., Барановська В. М. Міжнародно-правові стандарти в галузі конституційного права: порівняльний аналіз	96
Псьота Т. В. Еволюція правового статусу особи у пам'ятках міжнародного права класичної доби: від вестфальського конгресу до модерних трансформацій.....	52	Курбатова І. С., Подоляка А. М., Харкевич О. О. Висновок експерта у кримінальному провадженні: проблеми допустимості, оцінки та тактики використання сторонами.....	102

Кокір Ярина Володимирівна,

старший викладач кафедри права Львівського інституту ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Зелена, буд. 149, корпус 4, м. Львів, 79028; yarinagolovchak@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0003-2247-4186>

СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. Сучасний світ свідчить про безпрецедентні за масштабом і швидкістю трансформації, які зачіпають усі сфери суспільного життя, і особливо державу та право. Глобалізація, як багатогранний процес інтеграції та взаємозалежності, радикально змінює традиційні уявлення про суверенітет, територіальність, правове регулювання та функції держави. Ця стаття присвячена глибокому аналізу цих трансформацій, розкриваючи їхню сутність, напрямки та наслідки. Вона досліджує, як глобалізація призводить до розмивання традиційних державних кордонів, посилення ролі міжнародних організацій та транснаціональних корпорацій, а також до формування нових форм правового регулювання, що виходять за межі національного законодавства. Зокрема, розглядається вплив глобалізації на національне законодавство, де відбувається процес гармонізації та уніфікації правових норм, особливо у сферах економіки, торгівлі, інтелектуальної власності та захисту прав людини. Акцент робиться на тому, як це впливає на здатність держав самостійно формувати свою правову політику та регулювати внутрішні відносини, що іноді призводить до зниження їхнього регуляторного потенціалу. Аналізується також поява нових викликів, таких як кіберзлочинність, тероризм, транскордонні екологічні проблеми, які вимагають скоординованих міжнародних зусиль та нових правових механізмів. Стаття досліджує, як ці виклики стимулюють розвиток міжнародного публічного та приватного права, а також виникнення гібридних форм регулювання, що поєднують елементи національного та міжнародного права. Особлива увага приділяється трансформації державної влади, де спостерігається перерозподіл повноважень між національним та наднаціональним рівнями, а також зростання впливу неурядових організацій та громадянського суспільства на формування публічної політики. Розглядаються також внутрішні трансформації держави, пов'язані з розвитком електронного урядування, діджиталізацією публічних послуг та зміною взаємодії між державою та громадянами. Стаття висвітлює складність та амбівалентність цих процесів, де поряд з можливостями для розвитку та співпраці виникають загрози для національної ідентичності, культурного суверенітету та демократичних інститутів. Вона наголошує на необхідності адаптації державних та правових систем до нових реалій, розробки ефективних стратегій реагування на глобальні виклики та збереження національних інтересів в умовах посилення взаємозалежності. Зрештою, стаття підкреслює, що сучасні трансформації держави та права є неперервним процесом, що вимагає постійного наукового осмислення, пошуку нових парадигм та рішень для забезпечення стабільності, справедливості та розвитку в глобалізованому світі.

Ключові слова: гармонізація права, уніфікація законодавства, міжнародні договори, міжнародні конвенції.

Kokir Yaryna Volodymyrivna,

Senior Lecturer at the Department of Law of the Lviv Institute Interregional Academy of Personnel Management, 149, Zelena Str., Building 4, Lviv, 79028; yarinagolovchak@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0003-2247-4186>

MODERN TRANSFORMATIONS OF STATE AND LAW IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Abstract. The modern world is witnessing unprecedented scale and speed of transformations that affect all spheres of public life, and especially the state and law. Globalization, as a multifaceted process of integration and interdependence, radically changes traditional ideas about sovereignty, territoriality, legal regulation and state functions. This article is devoted to an in-depth analysis of these transformations, revealing their essence, directions and consequences. It examines how globalization leads to the blurring of traditional state borders, the strengthening of the role of international organizations and transnational corporations, as well as

the formation of new forms of legal regulation that go beyond national legislation. In particular, the impact of globalization on national legislation is considered, where the process of harmonization and unification of legal norms is taking place, especially in the areas of economy, trade, intellectual property and protection of human rights. The emphasis is on how this affects the ability of states to independently form their legal policy and regulate internal relations, which sometimes leads to a decrease in their regulatory potential. The emergence of new challenges, such as cybercrime, terrorism, and transboundary environmental problems, which require coordinated international efforts and new legal mechanisms, is also analyzed. The article examines how these challenges stimulate the development of international public and private law, as well as the emergence of hybrid forms of regulation that combine elements of national and international law. Particular attention is paid to the transformation of state power, where there is a redistribution of powers between the national and supranational levels, as well as the growing influence of non-governmental organizations and civil society on the formation of public policy. The internal transformations of the state associated with the development of e-government, the digitalization of public services, and changes in the interaction between the state and citizens are also considered. The article highlights the complexity and ambivalence of these processes, where, along with opportunities for development and cooperation, threats to national identity, cultural sovereignty, and democratic institutions arise. It emphasizes the need to adapt state and legal systems to new realities, develop effective strategies for responding to global challenges and preserving national interests in the face of increasing interdependence. Finally, the article emphasizes that modern transformations of the state and law are a continuous process that requires constant scientific understanding, the search for new paradigms and solutions to ensure stability, justice and development in a globalized world.

Key words: harmonization of law, unification of legislation, international treaties, international conventions.

Постановка проблеми. Сучасна епоха характеризується безпрецедентними за своїм масштабом та глибиною змінами, які охоплюють усі аспекти людського буття. Процес глобалізації, що є рушійною силою цих змін, докорінно трансформує традиційні уявлення про державу та право. Держава, яка століттями виступала як основний актор на міжнародній арені та єдиний суверенний регулятор внутрішніх відносин, стикається з новими викликами, що ставлять під сумнів її монопольне становище. Право, що традиційно асоціювалося з національним законодавством, розширює свої горизонти, інтегруючи міжнародні норми та принципи, а також породжуючи нові форми регулювання, що виходять за межі національних юрисдикцій. Ці трансформації є складними та багатограними, породжуючи як нові можливості для розвитку та співпраці, так і значні виклики для національної безпеки, культурної ідентичності та демократичних інститутів. Актуальність дослідження полягає у необхідності глибокого осмислення цих процесів, виявлення їхніх ключових тенденцій та розробки ефективних стратегій адаптації до нових реалій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика трансформацій держави та права в умовах глобалізації є об'єктом численних досліджень у вітчизняній та зарубіжній науці. Серед українських вчених значний внесок у цю сферу зробили такі дослідники, як В.В. Копейчиков, В.М. Шаповал, Ю.С. Шемшученко, які аналізували конституційно-правові аспекти

європейської інтеграції та її вплив на суверенітет України. Роботи таких авторів, як О.В. Зайчук, Н.М. Пархоменко, І.О. Кресіна, присвячені загальнотеоретичним питанням правової держави та верховенства права у глобалізованому світі. У контексті міжнародного права важливими є дослідження таких авторів, як В.Н. Денисов, А.В. Задорожній, які вивчали питання міжнародного публічного та приватного права в умовах інтеграційних процесів. Серед зарубіжних дослідників, які зробили вагомий внесок у розуміння трансформацій держави та права в епоху глобалізації, слід відзначити Девіда Хелда, Ентоні Гідденса, Ульріха Бека, які розробили теорії глобального управління, космополітичного права та ризикованого суспільства. Їхні праці заклали фундамент для подальших досліджень у цій сфері. Також необхідно згадати роботи Джеррі Мартін, Саскії Сассен, Мануеля Кастельса, які аналізували вплив глобалізації на міста, транснаціональні корпорації та мережеві суспільства. Незважаючи на значну кількість публікацій, комплексна та системна оцінка сучасних трансформацій держави та права в умовах глобалізації, що охоплює як їхні внутрішні, так і зовнішні аспекти, залишається актуальною і потребує подальших досліджень. Зокрема, існує потреба в глибинному аналізі впливу новітніх технологій, таких як штучний інтелект та блокчейн, на правове регулювання та функції держави в глобальному вимірі.

Метою статті є комплексний аналіз сучасних трансформацій держави та права в умовах гло-

балізації, виявлення їхніх ключових детермінант, напрямків та наслідків.

Виклад матеріалу. Глобалізація, як явище, що визначає сучасний світ, є не просто сукупністю взаємопов'язаних процесів, а всеосяжним трансформаційним фактором, що глибоко впливає на фундаментальні основи функціонування держави та права. Цей вплив проявляється в численних аспектах, які взаємодіють і підсилюють один одного, створюючи нову архітектуру світового порядку та національного врядування [3].

Традиційне розуміння державного суверенітету, що ґрунтується на Вестфальській системі міжнародних відносин (1648 рік) і визначає державу як єдиного, абсолютного та неподільного володаря на своїй території, зазнає значних викликів. Глобалізація створює ситуації, коли національні кордони стають все більш прозорими для потоків інформації, капіталів, товарів, технологій і навіть людей. Це призводить до виникнення так званих «транс-кордонних проблем», які за своєю природою не можуть бути ефективно вирішені зусиллями однієї держави. До таких проблем належать [8]:

1. Зміна клімату та екологічні кризи: Викиди парникових газів в одній країні впливають на клімат по всій планеті, а забруднення річок або морів не знає державних кордонів. Це вимагає скоординованих дій на міжнародному рівні, що часто означає добровільне або вимушене обмеження національного суверенітету в екологічній сфері.

2. Міжнародний тероризм та організована злочинність: Терористичні мережі та транснаціональні злочинні угруповання діють поза межами однієї юрисдикції, використовуючи глобальні комунікації та фінансові системи. Боротьба з ними вимагає обміну розвідувальними даними, екстрадиції, спільного розслідування, що передбачає взаємне визнання юрисдикцій та обмеження суверенітету в питаннях безпеки.

3. Пандемії та глобальні епідемії: Поширення вірусних захворювань, як це показала пандемія COVID-19, ігнорує державні кордони. Це змушує уряди співпрацювати у розробці вакцин, обміні інформацією про захворюваність, координації карантинних заходів, а також у наданні гуманітарної допомоги, що часто передбачає взаємне відкриття кордонів та ресурсів [5].

4. Кіберзлочинність та кібербезпека: Злочини, що здійснюються в кіберпросторі, можуть бути скоєні з будь-якої точки світу і мати

наслідки в іншій. Це вимагає розробки уніфікованих міжнародних норм, співпраці правоохоронних органів різних країн та створення міжнародних механізмів реагування на кібератаки.

5. Глобальні фінансові кризи: Взаємозв'язок світових економік означає, що фінансові потрясіння в одній країні можуть мати каскадні наслідки для інших. Це зумовлює необхідність міжнародної координації макроекономічної політики, банківського регулювання та спільних зусиль щодо стабілізації фінансових ринків.

У відповідь на ці виклики, держави дедалі частіше делегують частину своїх повноважень на наднаціональний рівень, беручи участь у міжнародних угодах, створюючи міжнародні організації та інтегруючись у регіональні блоки. Цей процес призводить до появи концепції «розділеного суверенітету» (pooled sovereignty), де державні повноваження розподіляються між національними урядами та міжнародними або наднаціональними акторами. Прикладом може слугувати Європейський Союз, де держави-члени добровільно передали частину своїх суверенних прав на наднаціональний рівень, щоб досягти спільних цілей.

Змінюються також і функції держави. Якщо в класичному розумінні держава виступала переважно як охоронець порядку та власності, або як «всеосяжний регулятор», то в умовах глобалізації її роль трансформується. Вона все більше перетворюється на фасилітатора, координатора та постачальника глобальних суспільних благ. Це означає, що держава тепер не лише встановлює правила, а й створює сприятливі умови для взаємодії між різними акторами – транснаціональними корпораціями (ТНК), міжнародними міжурядовими організаціями (ММУО), міжнародними неурядовими об'єднаннями та іншими елементами громадянського суспільства. Держава починає функціонувати в умовах «глобального мережевого управління» (global networked governance), де рішення приймаються та реалізуються через складні взаємодії між державними та недержавними акторами на різних рівнях [2].

Зростання економічної взаємозалежності, розширення транскордонної торгівлі та інвестицій створюють імператив для зменшення відмінностей у національних правових системах. Ці відмінності можуть створювати значні перешкоди для міжнародних операцій, збільшувати транзакційні витрати та породжувати правову невизначеність. Відповіддю на це є процеси гармонізації (зближення національних правових систем) та уніфікації (створення єдиних право-

вих норм, що застосовуються в різних юрисдикціях) права.

Глобалізація значно прискорює процеси гармонізації (зближення) та уніфікації (створення єдиних норм) національних правових систем. Це зумовлено зростанням економічної взаємозалежності, транскордонної торгівлі та інвестицій, що вимагає усунення правових бар'єрів і підвищення правової визначеності. Ці процеси особливо помітні у таких сферах [10]:

1. Міжнародне приватне право: Розробляються єдині колізійні норми, що визначають, право якої держави має застосовуватися до відносин з «іноземним елементом» (наприклад, до договорів між компаніями з різних країн, спадкових відносин за участю громадян різних держав).

2. Комерційне право та право інтелектуальної власності: для спрощення міжнародних комерційних операцій та захисту прав інтелектуальної власності розробляються міжнародні конвенції та модельні закони. Наприклад, Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (Віденська конвенція 1980 року) є яскравим прикладом успішної уніфікації матеріального права в сфері міжнародної торгівлі.

3. Фінансове право та банківське регулювання: Глобальний характер фінансових ринків вимагає міжнародної координації та гармонізації регуляторних стандартів, щоб запобігти системним ризикам та забезпечити стабільність.

4. Право захисту прав людини: Після Другої світової війни сформувалася міжнародна

система захисту прав людини, що ґрунтується на таких документах, як Загальна декларація прав людини (1948), Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966) та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966). Ці документи встановлюють універсальні стандарти прав людини, які держави зобов'язані імплементувати у своє національне законодавство та дотримуватися їх.

5. Ці процеси гармонізації та уніфікації здійснюються через різні механізми, що наведено у (табл. 1).

Незважаючи на переваги, процеси гармонізації та уніфікації можуть викликати й певні суперечності. Вони можуть призводити до «уніфікаційного імперіалізму», коли норми, розроблені в одних правових системах, нав'язуються іншим, ігноруючи національну специфіку, культурні особливості та соціальні потреби. Це ставить під загрозу «правову ідентичність» держав та їхню здатність самостійно формувати правову політику.

Глобалізація породила низку нових викликів, які не лише вимагають співпраці між державами, а й стимулюють розвиток абсолютно нових форм правового регулювання. До них належать [1]:

1. Кіберзлочинність: Широке використання інтернету та цифрових технологій призвело до появи нових видів злочинів, таких як хакерські атаки, фішинг, поширення шкідливого програмного забезпечення, кібершантаж. Ці злочини часто мають транснаціональний характер, що ускладнює їхнє розслідування та притягнення винних до відповідальності. Відповіддю є роз-

Таблиця 1

Механізми гармонізації та уніфікації права

Механізм гармонізації та уніфікації	Опис
Міжнародні договори та конвенції	Найбільш поширений спосіб, де держави добровільно погоджуються на застосування однакових юридично обов'язкових норм. Ці документи ратифікуються національними парламентами і стають частиною внутрішнього законодавства, або ж застосовуються безпосередньо.
Модельні закони та рекомендації	Міжнародні організації, такі як UNICITRAL (Комісія ООН з права міжнародної торгівлі), розробляють зразкові закони та рекомендації. Вони не є обов'язковими, але слугують орієнтиром для держав, які можуть приймати або адаптувати їх у своєму національному законодавстві, забезпечуючи певну ступінь уніфікації без прямого примусу.
Принципи та звичаї	У певних сферах, особливо в міжнародному комерційному праві, значну роль відіграють міжнародні торгові звичаї та загальновизнані принципи, що формуються на основі повторюваної та загальновизнаної практики ділового обороту. Прикладом є Принципи УНІДРУА міжнародних комерційних договорів, які кодифікують загальні положення та правила, що застосовуються в міжнародних комерційних угодах.
Судова практика	Рішення міжнародних судів та арбітражів (наприклад, Міжнародного суду ООН, арбітражних трибуналів) не лише вирішують конкретні спори, а й формують прецеденти та тлумачення міжнародного права. Взаємне визнання та виконання судових рішень між державами також сприяє зближенню правових підходів і забезпеченню правової визначеності у транскордонних відносинах.

робка міжнародних конвенцій про кіберзлочинність (наприклад, Будапештська конвенція про кіберзлочинність), створення спеціалізованих міжнародних правоохоронних підрозділів (наприклад, у рамках Інтерполу) та обмін інформацією між національними кіберполіціями.

2. Транскордонні екологічні проблеми: Забруднення повітря та води, втрата біорізноманіття, транскордонне переміщення небезпечних відходів вимагають комплексного міжнародного правового регулювання. Це включає створення міжнародних екологічних конвенцій (наприклад, Кіотський протокол, Паризька угода), формування міжнародних екологічних фондів та механізмів контролю.

3. Тероризм: Міжнародний тероризм є одним з найсерйозніших викликів для сучасної держави. Боротьба з ним вимагає широкого спектру правових заходів, включаючи криміналізацію терористичних актів, обмін розвідувальними даними, заморожування активів терористичних організацій, екстрадицію. Розробляються міжнародні конвенції про боротьбу з різними видами тероризму, а також рішення Ради Безпеки ООН.

4. Біотехнології та генна інженерія: Швидкий розвиток біотехнологій ставить нові етичні та правові питання щодо втручання в геном людини, клонування, використання генетично модифікованих організмів. Це вимагає розробки міжнародних конвенцій та протоколів, що встановлюють етичні та правові рамки для цих технологій.

5. Регулювання Інтернету та цифрових платформ: Глобальний характер Інтернету створює унікальні виклики для національного регулювання. Питання, що стосуються свободи слова, цензури, захисту персональних даних, відповідальності інтернет-провайдерів, вимагають міжнародної координації. Виникають концепції «глобального інтернету» та «кіберправа», що передбачають співіснування національних законів з міжнародними нормами та саморегуляцією інтернет-спільноти.

У відповідь на ці виклики виникають нові форми правового регулювання, що виходять за межі традиційного поділу на національне та міжнародне право. Це так звані «гібридні форми регулювання» або «м'яке право» (soft law), які включають [7]:

1. Принципи та керівні вказівки: Не є юридично обов'язковими, але мають значний вплив на формування національного законодавства та міжнародної практики (наприклад, Принципи ОЕСР щодо транснаціональних корпорацій).

2. Кодекси поведінки та стандарти: Розробляються міжнародними організаціями, галузевими асоціаціями та транснаціональними корпораціями для встановлення етичних та професійних норм (наприклад, стандарти ISO, кодекси корпоративної соціальної відповідальності).

3. Приватні регуляторні режими: Формуються недержавними акторами (наприклад, регулювання доменних імен в Інтернеті здійснюється ICANN – приватною корпорацією), які встановлюють правила, що визнаються та дотримуються на глобальному рівні.

Ці нові форми регулювання часто є більш гнучкими та швидкими у реагуванні на глобальні виклики, ніж традиційні міжнародні договори, які вимагають ратифікації національними парламентами [9].

Глобалізація призвела до значного посилення ролі міжнародних міждержавних організацій (ММУО) та транснаціональних корпорацій (ТНК), які стають повноцінними акторами на міжнародній арені, впливаючи на формування правових норм та публічної політики. Взаємодія між державами, ММУО та ТНК створює складну архітектуру глобального управління, де влада та вплив розподіляються між різними акторами, що може призвести до «дефіциту демократії» та «проблеми підзвітності» глобальних акторів.

Глобалізація має подвійний, часто суперечливий, вплив на права людини та демократичні процеси (рис. 1).

Забезпечення балансу між перевагами та ризиками глобалізації у сфері прав людини та демократії є одним з найважливіших завдань для сучасних держав та міжнародної спільноти [4].

Розвиток інформаційних технологій, штучного інтелекту (ШІ), блокчейну, великих даних (Big Data) є невід'ємною частиною глобалізації та має глибокий вплив на функціонування держави та права. Даний аспект узагальнено у (табл. 2).

Цифрова трансформація держави неминуче веде до перегляду правових норм і підходів до врядування. Впровадження новітніх технологій створює можливості для підвищення ефективності, прозорості та інклюзивності публічних послуг, однак водночас породжує складні правові та етичні виклики, що потребують системного вирішення. Для забезпечення справедливого і безпечного цифрового суспільства необхідна міждисциплінарна співпраця між юристами, технологіями та політиками.

Позитивний вплив:

- Поширення ідей прав людини: Глобальні комунікації та діяльність міжнародних правозахисних організацій сприяють поширенню та утвердженню універсальних стандартів прав людини по всьому світу.
- Розвиток міжнародних механізмів захисту: Створення міжнародних та регіональних судових органів (наприклад, Європейський суд з прав людини, Міжнародний кримінальний суд), комітетів ООН з прав людини, спеціальних доповідачів дозволяє індивідам та групам звертатися за захистом своїх прав поза межами національної юрисдикції.
- Роль громадянського суспільства: Глобалізація сприяє розвитку міжнародних неурядових організацій (МНУО), які відіграють важливу роль у моніторингу дотримання прав людини, лобюванні змін у законодавстві та наданні допомоги жертвам порушень прав людини.

Негативний вплив та виклики:

- Порушення прав людини транснаціональними корпораціями: Діяльність ТНК, особливо в країнах, що розвиваються, може призводити до порушень трудових прав, екологічних стандартів, прав корінних народів..
- Обмеження демократичного простору: Посилення впливу міжнародних фінансових інститутів (МВФ, Світовий банк) та транснаціональних корпорацій на національну політику може обмежувати можливості урядів у проведенні незалежної соціально-економічної політики, що може підривати демократичні процеси.
- Загрози національній ідентичності та культурному суверенітету.
- Проблема "демократичного дефіциту" в міжнародних організаціях: Багато міжнародних організацій, які мають значний вплив на національну політику, не є безпосередньо підзвітними громадянам. Це викликає питання про легітимність їхніх рішень та можливість впливу на них з боку громадянського суспільства.

Рис. 1. Позитивний та негативний впливи глобалізації

Таблиця 2

Вплив сучасних технологій на державу та право

Технологія	Вплив на державу	Вплив на право	Ключові виклики
Електронне урядування	Підвищення прозорості, ефективності, доступності послуг. Зменшення бюрократії та корупції.	Необхідність адаптації адміністративного права, стандартизація послуг, електронний документообіг.	Забезпечення рівного доступу (цифровий розрив), захист персональних даних, кібербезпека систем, довіра до електронних сервісів, цифрова грамотність населення.
Штучний інтелект (ШІ)	Автоматизація процесів прийняття рішень (наприклад, у судочинстві, соціальному забезпеченні), прогнозування ризиків.	Розробка правової бази для регулювання ШІ: відповідальність за дії ШІ, етика ШІ, захист від дискримінації, права на ШІ-контент, регулювання автономних систем.	Правова невизначеність щодо суб'єктності ШІ, ризик упередженості алгоритмів, прозорість і пояснюваність рішень, контроль за розвитком, витіснення людської праці.
Блокчейн / Криптовалюти	Децентралізація та прозорість реєстрів (кадастри, вибори), нові фінансові інструменти.	Регулювання цифрових активів, оподаткування операцій, боротьба з відмиванням грошей, статус смарт-контрактів.	Волатильність ринків, анонімність, потенціал для зловживань, складності юрисдикції, потреба в міжнародній координації, ризики для фінансової стабільності.
Великі дані (Big Data)	Прийняття рішень на основі даних (зокрема в охороні здоров'я, транспорті), персоналізація публічних послуг.	Захист персональних даних і приватності, регулювання збору та обробки даних, застосування даних у судочинстві.	Зловживання, маніпуляції, порушення приватності, проблема власності на дані, етичні аспекти прогнозування поведінки громадян.

Висновки. Сучасні трансформації держави та права в умовах глобалізації є багатограним та динамічним процесом, що охоплює усі сфери суспільного життя. Глобалізація призводить до ерозії традиційного розуміння державного суверенітету, посилення ролі міжнародних акторів, гармонізації та уніфікації правових норм, а також до появи нових викликів, що вимагають розробки інноваційних підходів до правового регулювання. Держава, щоб залишатися ефективним актором у глобалізованому світі, повинна адаптувати свої функції та інститути, перетворюючись на більш гнучкого та відкритого суб'єкта, здатного до співпраці на міжнародному рівні. Правова система, у свою чергу, має розвиватися, інтегруючи міжнародні норми та принципи, а також розробляючи нові механізми для регулювання транскордонних відносин та вирішення глобальних проблем. Майбутні дослідження повинні зосередитися на подальшому аналізі впливу новітніх технологій на право, розробці ефективних механізмів глобального управління та пошуку шляхів забезпечення демократичних цінностей та прав людини в умовах посилення взаємозалежності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вінник О. М. Право цифрової економіки України : навч. посібник. Київ : НДІ приват. права НАПрНУ, 2023. ISBN 9786178084172.
2. Вовк В. М. Мораль, демократія, глобалізація і право. *Аналітичнопорівняльне правознавство*. 2024. № 1. С. 23–38.
3. Дідух Х. В. Цифрові права: український та європейський досвід. *Науковий вісник Ужгород. унту. Серія «Право»*. 2024. № 1–2. С. 22–31. DOI: 10.24144/23073322.2024.85.1.7.
4. Ківалов С., БілаТіунова Л. (ред.) Загальне адміністративне право України: підручник. Одеса : Фенікс, 2023. 792 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4fmb_pravo/Admin.-pravo-2023-Kivalov.pdf? (дата звернення 21.06.2025).
5. Кравчук С. В. Вплив штучного інтелекту на культурні права людини. *Visnyk Lviv Polytechnic State University. Jurisprudence Series*. 2025. № 3. С. 110–123.
6. Лущик В. Глобалізація та інтелектуальна власність. *Львівський економічний юридичний журнал*. 2023. № 8. С. 68–78.
7. Савчин М. В. Юридична глобалістика: виклики та напрями розвитку. *Вісник Верховного Суду України*. 2023. № 2. С. 45–54.
8. Скакун О. Ф. Глобалізація і трансформація права. *Право України*. 2022. № 4. С. 22–31.
9. Сокиринська Л. А., Статкевич Д. І., Статкевич С. І. Вплив глобалізаційних процесів на правотворчість в Україні. *Київський часопис права*. 2022. № 3. С. 30–38. DOI: 10.32782/klj/2021.3.5
10. Шаповалова О. В., Єфремова К. В. Правове забезпечення розвитку технологій цифрової економіки та суспільства : монографія. Харків : НДІ прав. забезпечення інноваційного розвитку НАПрНУ, 2023. 292 с.

REFERENCES:

1. Vinnyk, O. M. (2023). *Pravo tsyfrovoy ekonomiky Ukrainy [Law of the digital economy of Ukraine]: navch. posibnyk*. Kyiv : NDI pryvat. prava NAPrNU, ISBN 978 617 8084 17 2.
2. Vovk, V. M. (2024). *Moral, demokratiia, hlobalizatsiia i pravo [Morality, democracy, globalization and law]*. *Analitichno porivniialne pravoznavstvo*. № 1. S. 23–38.
3. Didukh, Kh. V. (2024). *Tsyfrovii prava: ukraïnskyi ta yevropeïskyi dosvid [Digital rights: Ukrainian and European experience]*. *Naukovyi visnyk Uzhhorod. un tu. Seriia "Pravo"*. № 1–2. S. 22–31. DOI: 10.24144/2307 3322.2024.85.1.7.
4. Kivalov, S., Bila Tiunova, L. (red.) (2023). *Zahalne administratyvne pravo Ukrainy [General administrative law of Ukraine]: pidruchnyk*. Odesa : Feniks, 792 s. Retrieved from: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4fmb_pravo/Admin.-pravo-2023-Kivalov.pdf? (data zvernennia 21.06.2025).
5. Kravchuk, S. V. (2025). *Vplyv shtuchnoho intelektu na kulturni prava liudyny [The impact of artificial intelligence on cultural human rights]*. *Visnyk Lviv Polytechnic State University. Jurisprudence Series*. № 3. S. 110–123.
6. Lushchik, V. (2023). *Hlobalizatsiia ta intelektualna vlasnist [Globalization and intellectual property]*. *Lvivskiy ekonomichnyi yurydychniy zhurnal*. № 8. S. 68–78.
7. Savchyn, M. V. (2023). *Yurydychna hlobalistyka: vyklyky ta napriamy rozvytku [Legal globalistics: challenges and directions of development]*. *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*. № 2. S. 45–54.
8. Skakun, O. F. (2022). *Hlobalizatsiia i transformatsiia prava [Globalization and transformation of law]*. *Pravo Ukrainy*. № 4. S. 22–31.
9. Sokyrynska, L. A., Statkevych, D. I., Statkevych, S. I. (2022). *Vplyv hlobalizatsiinykh protsesiv na pravotvorchist v Ukraini [The impact of globalization processes on lawmaking in Ukraine]*. *Kyivskiy chasopys prava*. № 3. S. 30–38. DOI: 10.32782/klj/2021.3.5
10. Shapovalova, O. V., Yefremova, K. V. (2023). *Pravove zabezpechennia rozvytku tekhnolohii tsyfrovoy ekonomiky ta suspilstva [Legal support for the development of technologies of the digital economy and society]: monohrafiia*. Kharkiv : NDI prav. zabezpechennia innovatsiynoho rozvytku NAPrNU, 292 s.

Дата надходження статті: 20.06.2025

Дата прийняття статті: 20.07.2025

Опубліковано: 10.10.2025